

## **SAVEZNI KI DOKUMENTI**

BROJ 299

**PISMO AMERI KOG MAJORA F. N. ARNOLDY OD 31. SIJE NJA 1944.  
PUKOVNIKU SRE KU MANOLI O MOGU NOSTI PREBACIVANJA  
AGENATA AMERI KE OBAVJEŠTAJNE SLUŽBE NA OTOK VIS<sup>1</sup>**

**HO. SBS.**

**BARI — ITALIJA.**

**31-1-1944.**

**Major F. N. ARNOLDY, šef Jugosl. Sekcije S. I. — Pukovniku MANOLI,<sup>2</sup>  
Partizanski Glavni Stab Mornarice NOVJ — VIS.**

Poštovani pukovni e,

Za vrijeme Vašeg boravka u Bariju razgovarali smo o mogu nostima prebacivanja agenata naše obavještajne službe u Jugoslaviju. Odobrili ste odlazenje jedne grupe na otok IZ.

Sada imam malu grupu s radio aparatom,<sup>3</sup> koju u poslati na otok VIS. Molio bih Vas, da joj omogu ite prevoz na njezino operacijsko mjesto.

Ta se grupa sastoji od jednog radio-operatera,<sup>4</sup> Amerikanca, i jednog agenta, isto Amerikanca ali rodom s otoka Ista, koji je dugo vremena radio na partizanskim la ama. Radio operator e ostati s Komandom partizanskih jedinica na otoku Ižu, dok e agent djelovati gdje e prilike biti najpogodnije, na sakupljanju svih vojni kih i pomorskih informacija o neprijatelju, koje e javiti radio-operatoru, koji e u me uvremenu biti vo a grupe.

Bit u Vam veoma zahvalan bilo za pomo , bilo za savjete, koje ete tom prilikom mo i pružiti.

**F. N. Arnoldy, v. r.  
pješ. major  
U.S.A.**

**FNA/EP**

<sup>1</sup> Original (tipkan na pisa em stroju) u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, arhiva NOB, reg. br. 2-2/1, k. 1104.

<sup>2</sup> Sre ko Manola, zamjenik komandanta Mornarice NOVJ.

<sup>3</sup> Radio-stanicom

<sup>4</sup> Radio-telegrafista

BROJ 300

**IZVOD IZ IZVJEŠTAJA FOTO-IZVIŠTAČKE KOMANDE SAVEZNIH  
SNAGA NA SREDOZEMLJU OD 1. VELJE 1944. O OSTACIMA  
POTOPLJENIH BRODOVA DUŽ DALMATINSKE OBALE<sup>1</sup>**

Foto-izviška komanda  
saveznih snaga na  
Sredozemlju

Britansko povjerljivo shodno  
američkom povjerljivo  
1. velje 1944.

Podrtine (ostaci brodova) i neupotrebljivi  
brodovi između Zadra i Patrasa

### 1. Pregled

Pregled ovog područja je potpun, s izuzetkom malih dijelova zapadne obale Grčke. Međutim, treba napomenuti da su neki snimci suviše lošeg kvaliteta ili pak suviše sitni da bi se mogle uočiti podrtine, naročito onih brodova koji su djelomično potopljeni. Osim toga, neki dijelovi ovog područja nisu se mogli pregledati od prosinca mjeseca 1943. godine, a pošto je više brodova i malih brodića paljeno i prinudno odvučeno na obalu svakodnevno duž dalmatinske obale, ovaj spisak ostataka brodova ne može se smatrati potpunim.

<sup>1</sup> Original (tipkana na pisanim stroju) u Arhivu Volnoistorijskog instituta, arhiva NOB, reg. br. 3-1/1, k. 1104.

**Uzeti su u obzir samo brodovi preko 100 tona.**

Brod	Položaj	Geografska širina	Geografska dužina	Koordinate	Stanje	Snimak
Trg. brod	Izvan otoka Zut	43°52 min. 00 sek. sjeverno	15°22 min. 00 sek. isto no	Mapa Jugoslavije i Albanije 1:100, 000 G.S.G.S. 4396 Po šitu 92090 762	skoro potpuno potopljen	115 GRO
Trg. brod	Jugoisto no od otoka Kornat	43°42 min. 00 sek. sjeverno	15°29i min. 00 sek. isto no	Po šitu 186 92579	skoro potpuno potopljen	135 GRO
Jedrenjak od približno 160 tona	Otok Murter	43°49 min. 00 sek. sjeverno	15°34 min. 52 sek. isto no	Po šitu 922,66 709	izgorio	23 SD 232 4054
Jedrenjak od 220/230 tona	Šibenik	43°49 min. 30 sek. sjeverno	15°53 min. 50 sek. isto no	Po šitu 93523 613 karta zone ga anja S/39(1) ZE/41	prevrnuo se	23SE/278 4115
Torpedni amac od 180 tona	Šibenik	43°43 min. 40 sek. sjeverno	15°53 min. 30 sek. isto no	Po šitu 93 517 614 karta zone ga anja S/39(1) ZE/41	ne radi	23SE/278 4115
Motorni jedrenjak od 100 tona	Šibenik	43°43 min. 39 sek. sjeverno	15°53 min. 30 sek. isto no	Po šitu 93 517 614 karta zone ga anja S/38(1) ZC/34	prevrnuo se	23SE/278 4115
Trgova ki brod od 380 tona	Split	Gat Sv. Duje		Po šitu 94972 378 karta zone ga anja S/32(1) T/U 56	nasukan	23SE'254 LO 30 23 SE/278 3130
Trgova ki brod od 240 tona	Split	Gat Sv. Duje		Po šitu 94973 376 karta zone ga anja S/32(1) U.57	potpuno potopljen	23SE/254 LO 30 23 SE/278 3130

Brod	Položaj	Geografska širina	Geografska dužina	Koordinate	Stanje	Snimak
Trgova ki brod od 230 tona	Split	Gat Stolana		Po šitu 94 972 380 karta zone ga anja S/32(2) U.54	prevrnuo se	23SE/254 LO 30 23 SE/278 3130
Obalski brod od 150 tona	Split	Gat Mleta ki		Po šitu 94 969 384 karta zone ga anja S/32(1) T.52.	potopljen	23SE/254 LO 30 23 SE/2,78 3130
Trgova ki brod od 270 tona	Kaštelanski zaljev	43°31 min. 10 sek. sjeverno	16°25 min. 45 sek. isto no	Po šitu 94 957 396 karta zone ga anja S/32(1) G.38	nasukan	23SE/254 LO 24 23SE/278 4121
Trgova ki brod od 250/300 tona	Kaštelanski zaljev	43°31 min. 30 sek. sjeverno	16°26 min. 50 sek. isto no	Po šitu 94 973 403 karta zone ga anja S/32(1) X.30	izgorio	23SE/278 4115
Jedrenjak od 100 tona	Otok Korula	42°54 min. 30 sek. sjeverno	16°46 min. 30 sek. isto no	Po šitu 123 263 818	prevrnuo se	60PR/148 3135
Brod od 190/200 tona	Otok Stolta	43°23 min. 00 sek. sjeverno	16°19 sek. 00 sek. isto no	Po šitu 109967 018	nasukan	GOPR/169 3046
Brod od 100/150 tona	Otok Hvar	43°10 min. 45 sek. sjeverno	16°25 min. 40 sek. isto no	Po šitu 109967 018	nasukan	15SG/24 4055
Brod Siebel	Makarska	43°17 min. 47 sek. sjeverno	17°01 min. 15 sek. isto no	Po šitu 110 445 164	djelomi no potopljen	23SE/278 3136
Torpedni amac	Otok Lastovo	42°44 min. 50 sek. sjeverno	16°49 min. 40 sek. isto no	Po šitu 123640 310	nasukan	P/59. 3018

Brod	Položaj	Geografska širina	Geografska dužina	Koordinate	Snimak	Stanje
Obalski brod-cister-na od 150 tona	Trogir	43°30 min. 40 sek. sjeverno	16°15 min. 30 sek. isto no	Po šitu 93818 383	sada izgorio	23SE/278 3124
Trgova ki brod od 340 tona	Dubrova ki zaljev	42°39 min. 52 sek. sjeverno	18°07 min. 24 sek. isto no	Po šitu 126 377 59,7 karta zone ga anja D/14(1) K. 59/60	ne upotreb-ljava se	23SE/277 3080
Trgova ki brod od 250 tona	Dubrova ki zaljev	42°39 min. 51 sek. sjeverno	18°07 min. 24 sek. isto no	Po šitu 126 377 597 karta zone ga anja D/14(1) K. 59/60	ne upotreb-ljava se	23SE/277 3080
Brod od 180 tona	Dubrova ki zaljev	42°39 min. 57 sek. sjeverno	18°07 min. 27 sek. isto no	Po šitu 126 378 598 karta zone ga anja D/14(1) I. 60	ne upotreb-ljava se	23SE/277 3080
Brod Siebel	Dubrova ki zaljev	42°39 min. 45 sek. sjeverno	18°05 min. 05 sek. isto no	Po šitu 126 345 594 karta zone ga anja D/14(1) L. 25	ne upotreb-ljava se	23SE/277 3082
Trgova ki brod od 200/250 tona	Luka Gruž	42°39 min. 24 sek. sjeverno	18°04 min. 54 sek. isto no	Po šitu 126 344 587 karta zone ga anja D/14(1) I. 23	skoro potpuno potopljen	23SE/277 3082
Trgova ki brod od 375 tona	Zaljev Tivat	42°24 min. 45 sek. sjeverno	18°42 min. 45 sek. isto no		ne upotreb-ljava se	23SE/263 4130
Trgova ki brod od 200/220 tona	Blizu Ulcinja	41°57 min. 05 sek. sjeverno	19°10 min. 00 sek. isto no	Po šitu 137 858 165	nasukan neupotreb-ljava se	15SG/131 4162

BROJ 301

IZVJEŠTAJ SAVEZNI KIH SNAGA NA OTOKU VISU OD 23. VELJA E  
1944. O ZRA NIM NAPADIMA NA SOLIN, ŠIBENIK, ZADAR I ZAGREB<sup>1</sup>

Za Bari  
s Visa

Loše vrijeme od 19—21. velja e ograni ilo je zra ne napade na brodove i izvi anja COBFUBI Dalmacia Albania 42 aviona »Spitfires« i nekoliko aviona Maccis s bezna ajnim osmatranjima. 22. velja e, 24 aviona Kittyhawks, 12 spitfires oštetili su motorni brod od 500 tona i jedan jedrenjak u luci Solin sjeverno od Splita. 28 tvr ava bacilo je 81 tonu bombi na Zagreb A-D pogoci na hangare i zgrade. 68 aviona Liberator bacilo je 160 tona bombi na Šibenik. M-Y pogoci na skladišta i presjekli željezni ku prugu na nekoliko mjesta. 38 aviona Liberator bacili su 90 tona bombi na luku Zadar; mnogi pogoci u podru ju luke.

br. 411 od 23. velja e

BROJ 302

UPUTSTVO SAVEZNI KIH SNAGA U DALMACIJI OD 25. VELJA E  
1944. ZA OBRANU OTOKA VISA<sup>1</sup>

Vrlo povjerljivo  
Kopija br. 19

Savezni ke snage u Dalmaciji  
Hitna operacija br. 1

1. Obavještenje

Može se o ekivati da neprijatelj u svako doba napadne otok Vis jednom od dobro uvježbanih divizija snabdjevenih (Siebels) dvotrupnim penišama i drugim ratnim pomorskim sredstvima.

Združene pomorske i zrakoplovne snage dovoljne su da unište neprijatelja ukoliko vremenske prilike budu povoljne. Ako vrijeme ne bude povoljno, neprijatelj može iskoristiti tu situaciju za uništavanje naših kopnenih snaga, prije nego što naše mornari ke i zra ne snage mogu prekinuti njegove operacije.

<sup>1</sup> Original (tipkati na pisa em stroju) u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, arhiva NOB, reg br. 10/1, k. 1104.

Kopnena obrana otoka Visa sastoji se od jedne partizanske divizije,<sup>2</sup> namijenjene uglavnom za obalsku obranu i trupa združenih snaga, čiji je sastav prikazan u prilogu »F«. Partizanska divizija broji oko 4000 ljudi.

## 2. Upozorenje

Na primljeno upozorenje da se neprijateljske snage približavaju otoku Visu, bit će dati slijedeći signali :

a) Crveno-zelenu raketu ispaliti ako u brodovi koji stoje udaljeni od obale i centar za vezu Hum, kada se budu vidjeli neprijateljski brodovi.

b) Centralisti će prekinuti sve veze sa združenim (savezni kim) snagama i poslati šifriranu riječ Balloon svim prijemnim stanicama.

c) Radio-stanica Kyte and Huntinghorn poslati šifriranu riječ Balloon prekidajući i veze, koristeći prioritet 4 D.

g) Ako su poznate obale na koje se iskrcao neprijatelj, radi stanica Kyte poslati šifriranu riječ Malta, zajedno sa mapom te obale, prekidajući i vezu i koristeći prioritet 4 D.

d) Sva crkvena zvana, zvoniti će deset minuta.

## 3. Štab saveznih snaga na bojištu

Cim budu dati signali a, b, i d za upozorenje, formirati će se štab saveznih obramb. snaga pri partizanskom štabu. Plan štaba saveznih snaga dat je u prilogu »A«. Svi oficiri i vojnici koji čine formaciju, otići će odmah na svoje položaje.

Stanovi sa telefonima, osvjetljenjem, stolovima itd. predviđeni su za oficire sa sobama odvojenim od operativnog odjeljenja. Operativno odjeljenje partizanskih snaga koristi se samo dežurni oficir komande i glavnog štaba. Ostali oficiri će dolaziti u ova operativna odjeljenja i zadržavati se što je moguće kraće, za vrijeme borbe. Savezni ki intendant rasporediti će rezerve hrane, goriva i maziva i municije za štab saveznih snaga na bojištu.

## 4. Dežurni oficir »G«

Oficir glavnog štaba bit će uvijek dežuran na komandnom uredu »ABLE«, koji će se nalaziti u partizanskom štabu. Knjiga svih primljenih poruka čuvati će se na na in iznijeti u dodatku »B«, a ona će sadržati isto tako važne poruke koje šalje radio-stanica Kyte an Huntinghorn. Također će se čuvati i jedna novija mapa sa svim postojećim položajima.

Izvještaj o situaciji podnositi će se svakih 24 sata. On se neće otvoreno radiotelegrafirati.

## 5. Međusobna veza

Plan veze nalazi se u prilogu »C«. Dijagram veza i pravaca nalazi se u prilogima »D« i »E«.

<sup>2</sup> Odnosi se na Dva desetšestu diviziju NOVJ.

## 6. Trupe pod Comando

Borbeni raspored i saopćenje o položaju prikazani su u prilogu »F«.

## 7. Artiljerija

Napomena o partizanskoj artiljeriji nalazi se u prilogu »H«.

## 8. Bezbjednost

a) Razvrstavanje dokumenata. Sva dokumenta označena sa »strogo povjerljivo« (u Most Secret) uvatit će se zajedno u jednoj kutiji svake jedinice. Tu kutiju treba da uzme štab jedinice radi borbenog rasporeda. Jedinice operativne komande? (Os. C) bit će odgovorne za izvršenje pravih postupaka pri uništavanju tih dokumenata ukoliko im bude prijetila opasnost da budu zaplijenjeni.

b) Lozinke. Partizani su tražili da se utvrde znaci za uvođenje posjetilaca u njihov štab, samo oni ne smiju stalno biti dostupni. Taj znak se saopći i telefonom partizanskom štabu i zatraži se znak koji će se dati prilikom posjete partizanskom štabu no u. Rije »Inglezi« upotrijebit će se kao odgovor na uzvik »Stoj«. »Naprijed« se kaže na engleskom »advance« »[advans]« i zatim se jedna strana može približiti stražaru.

c) Protivavionska obrana. Jedinice će izvršiti ukoliko je moguće, odgovarajuće pripreme za obranu od avionskih napada, požara, civilnu zaštitu, iznenadnih napada gasovima itd. i podnijet će kopiju svojih naređenja ovom štabu.

d) Vozila. Po prijemu šifrirane riječi »Balloon« ne će se upotrebljavati nezamrznuti farovi na putevima koji vode u partizanski štab sve dok oni ne napuste put Vis—Komiža. Samo kola koja pripadaju slijede im oficirima, moći će tada da se više približe partizanskom štabu nego raskrscnici puta 739851 :

Dežurnom oficiru glavnog štaba, pomoćnik na elniku pri intendantskoj službi i na elniku intendantske službe partizanskog štaba.

Nisu data nikakva ograničenja za motocikle.

## 9. Pozadinski štab

Uobičajeni rad će se nastaviti sve dok to neprijateljske operacije dozvoljavaju i osoblje pozadinskog štaba ne će se uključiti u operacije osim ako to nije značajno za uspjeh operacije.

Ured poz. štaba ostat će u Komiži sve dok gradu ne zaprijeti opasnost od napada. Otada, za pokret će se što je prije moguće obavijestiti štab bojišta.

Pozadin. štab (određen u naređenju pozadinske službe 133, br. 3) kreće se po naređenju glav. intendanta.

AQ [Pozadinski štab] — će ako je moguće, obilaziti danju, štab bojišta u toku borbe.

## 10. Sanitet

Raspored sanitetskog osoblja dat je u prilogu »J«. U toku borbe, sanitet mora biti u što tješnjoj vezi sa štabom na bojištu da bi se dobilo što prije obavještenje o postojanju im pokretima.

## 11. Upravljanje pozadinom

Uputstva za pozadinu izdaju se posebno. Ukoliko bude potrebno uništiti skladište, naređuje se glavni štab ili glavnom intendantu ili neposredno skladištu, a kopiju glavnom intendantu.

## 12. Ratni zarobljenici

Ratni zarobljenici zarobljeni od strane britanskih trupa ne smiju se uručivati partizanima. Ratni zarobljenici partizana, mogu se uručiti britanskim trupama, ali se ne smiju vraćati partizanima.

Glavni intendant mora dati raspored za uvođenje rat. zarobljenika.

25. 2. 1944.

[Potpis nečitak]  
generalštabni major  
za namještanika

### BROJ 303

### PREGLED RASPOREDA SAVEZNIH SNAGA NA OTOKU VISU 25. VELJA E 1944.»

#### Hitna operacija br. 1. Savezni snage u Dalmaciji<sup>2</sup>

Prilog »F«

#### Formacija

#### Štab savezn. snaga, otok Vis

##### Glavni štab (G)

Štab za pozadinu (AO)	Borbeni raspored i položaji	Štab bojišta
	Komiža	Borovik
	Komiža	Komiža
2. komando	Komiža	Borovik
1. i 2. trupa, manja jedinica	Vis	PT. 142 (769891)

<sup>1</sup> Original (tipkan na pisaćem stroju) u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, arhiva NOB, reg. br. 8-6/1, k. 1104.

<sup>2</sup> O dolasku saveznih snaga na dalmatinske otoke vidi dok. br. 3, napomenu 7, dok. br. 43, napomenu 25 i dok. br. 64.

jedinica 2. trupe	Vis	tvr ava Džordž
3. i 4. trup. ( eta)	Komiža	Dra evo polje
5. i trup. teškog naoružanja	Podšpilje	
<b>Snage SAD</b>	Vis	Sv. Kuzma (781870)
<b>101. baterija malokalib. protiva- vionske artiljerije</b>	Komiža	Borovik
manja jedinica trupe A	Komiža	Komiža
jedinica trupa A	Komiža	Rukavac
manja jedinica trupe B	Komiža	Komiža
jedinica trupe B	Komiža	Rukavac
manja jedinica trupe C	Vis	Vis
jedin. trupe C (tvr ava George)	[tvr ava Džordž]	tvr . Džordž
<b>RSR malo kalibar, protiva- vionska artiljerija</b>		
6. trupa	Komiža	Borovik
Manje odjeljenje 7. trupe	Podselje	Podselje
odjeljenje 7. trupe	Vis	Vis
manje odjeljenje 8. trupe	tvr ava Džordž	tvr . Džordž
Odjeljenje 8. trupe	Meteor, stan. Podhumlje	Meteor, stan. Podhumlje
<b>Sanitet</b>		
odjeljenje EFA		
kirurška grupa	Komiža	Komiža
Pozadinsko odjeljenje kraljevske vojske		
<b>Podrška</b>		
SNOAL(E)	Komiža Podhumlje	Komiža Podhumlje
Misija kraljevske artiljerije	Podhumlje (štab partizanske artiljerije)	Podhumlje

**BROJ 304**

**IZVJEŠTAJ AMERI KOG ŠTABA NA VISU OD 24. OŽUJKA 1944. O  
ISKRCAVANJU NIJEMACA 22. OŽUJKA NA OTOK ŠOLTU<sup>1</sup>**

24. ožujka 1944.

**Ameri ki štab na Visu**

**Obavještenje o Šolti**

1. 22. ožujka uvečer, Nijemci su se iskrcali na Maslinicu, isto no od Šolte.<sup>2</sup> Rasturili su se po itavom otoku, šalju i grupe u svako mjesto da bi tražili partizane. Oko 50—60 Nijemaca pretražilo je mjesto Gornje Selo.

2. 23. ožujka u 06 h, dva aviona izvičala su nisko leteći. U 08,30 h kružilo je 6 »Štuka« tražeći ciljeve. Oni su mitraljirali upola potopljeni brodovi u kanalu [uvali] Necugam [vjerojatno Ne ujam].

3. Noću 23. ožujka, Nijemci su bacili rakete i svijetleće signale na Split. Lijevo od Šolte nije bilo uopće partizana. Svi su se vratili na Vis 23. ožujka noću.

**Nepotvrđene vijesti**

Pronose se glasovi da Nijemci neće ostati u Šolti. Ukupan broj Nijemaca nije poznat; stanovništvo tih mjesta pretpostavlja da ih ima oko 100—200.

Nijemci uzimaju sve zalihe hrane od civilnog stanovništva pa čak i zlato i nakit.

**Garl. E. Bathory. v. r.**  
poručnik pješadije

<sup>1</sup> Original (tipkan na pisaćem stroju) u Arhivu Vojnoistorijskog Instituta, arhiva NOB, reg. br. 25/1, k. 1104.

<sup>2</sup> Vidi dok. br. 262. Maslinica je mjesto na krajnjem zapadnom dijelu Šolte, a ne »isto noću od Šolte«.